

2. Gimnazija v Logroñu

Ustanovitelj Opus Dei — življenjepis sv. Jožefmarija Escrivája.

27. Avg. 2017

↗ Nazaj na kazalo

Otrokom je bilo za vsako ceno treba zagotoviti dobro vzgojo. Ta odločitev je bila v načrtih zakoncev Escrivá prisotna že pred odhodom iz Barbastra. Kot glavno mesto province je Logroño imel ustanove in upravne službe, primerne svojemu

položaju. Kar se tiče šolskega sistema – »javnega šolstva«, kot se je reklo takrat –, je bil tam uradni center srednješolskega izobraževanja – splošna in tehnična gimnazija –, dve normalki, ena za usposabljanje učiteljev in druga za učiteljice, ter industrijska šola za obrt in rokodelstvo.

Jožefmarija je imel takrat pred seboj še tri leta do konca gimnazije. Zato je spričevalo z gimnazije v Léridi prenesel v Logroño in se vpisal kot izredni dijak v šolsko leto 1915/1916.

^[1] Prehod iz redovniške šole, kakršno so imeli piaristi, v javno izobraževalno ustanovo bi lahko za Jožefmarija pomenil zelo naglo spremembo; in precej mogoče je, da je bil takšnega mnenja gospod José. Večji del dijakov, ki so obiskovali pouk na gimnaziji, je ob popoldnevih hodilo v zasebne šole, kjer so utrjevali svoje znanje. Dve šoli sta si pripisovali lovoriko dobrega

poučevanja: Šola sv. Jožefa, ki so jo vodili bratje maristi, in Šola sv. Antona, ki je niso upravljali redovniki in je zato veljala za laično ne glede na to, da se je ponašala z imenom svetnika.

Med sv. Jožefom in sv. Antonom (med šolama) je v neki meri prihajalo do tekmovalnosti, ki je zbujala pozornost v oglasih in člankih v tisku.^[2] Šola sv. Jožefa se je bahala s tem, da ima »fizikalni, kemijski in naravoslovni kabinet-muzej; prostorno kapelo za namene bogočastja; velik, udoben in zelo zračen dormitorij za interne; ter obsežno notranje dvorišče za rekreacijo z veličastnim, nedavno obnovljenim pročeljem«. Na tak oglaševalski izziv je Šola sv. Antona odgovarjala z dokazovanjem svojega akademskega potenciala; namreč poleg gimnazijskih predmetov je omogočala tudi »posebne učne ure lepopisja, risanja, francoščine,

angleščine, nemščine in moderne arabščine«. (Oglas je imel nezanemarljiv učinek tudi zaradi senzacionalnega seznama jezikov z implicitnim namigom na države, ki so bile takrat v vojni.) Rivalstvo med šolama se je naposled odražalo v uspešnosti na izpilih, se pravi v čisti statistiki. In če upoštevamo izključno gole podatke o učnem uspehu, se zdi, da je sv. Anton prednjačil pred sv. Jožefom.^[3]

Kljub temu pa okoliščina, ki je najbolj obremenjevala duši zakoncev in zaradi katere sta se odločila Jožefmarija vpisati v Šolo sv. Antona, ni imela nikakršne zveze z zgornjimi ugotovitvami. Preprosto sta skušala preprečiti, da bi prišlo do nepredvidljivega rivalstva med njunim sinom in nekim drugim šolarjem, ki je bil njegov sorodnik. »Njegovi starši so zavrnilo možnost, da bi hodil v šolo bratov maristov v Logroño,« lahko preberemo, »ker je

tja hodil neki sorodnik in so se hoteli izogniti temu, da bi med fantoma nastala kakšna napetost ali nevarna tekmovalnost.«^[4] Jožefmarija je zjutraj hodil na predavanja v gimnazijo, popoldne pa se je učil v šoli. Njegova sestra Carmen je medtem obiskovala normalko za učiteljice v Logroñu.^[5]

* * *

Logronjska gimnazija je bila stavba novejše gradnje, zgrajena na mestu, kjer je nekoč stal karmeličanski samostan.^[6] Imela je lepo urejene učilnice, odličen fizikalni in kemijski laboratorij ter naravoslovni kabinet. Njeno pročelje je gledalo na Ulico Muro de Cervantes, ki je bila nadaljevanje Ulice ob tržnici. Spredaj sta bila sprehajalni park in vrt. Znotraj te obsežne stavbe je delovala tudi Pokrajinska knjižnica, Muzej umetniških reprodukcij, Normalna šola ter Šola za obrt in rokodelstvo.

V treh letih šolanja na logronjski gimnaziji je naš dijak do visoke stopnje razvil svoje umske in študijske talente. Profesorski kader kot celota je bil znan po visoki strokovni in osebnostni ravni. Jožefmarija se je veliko naučil ne le iz razlage pri pouku, temveč tudi s tem, ko ga je vodil zgled in moralno ravnanje njegovih učiteljev. Izpite na koncu letnika je opravil s sijajnimi ocenami. O tem se hitro prepričamo iz dokumentov.^[7] Med ocenami v petem letniku (1916/1917), ki so nižje v primerjavi z njegovim spričevalom iz Logroña, so tri odlične in dve prav dobri. Nižje v relativnem smislu, se pravi v okviru še vedno izvrstnega spričevala.^[8]

Tisti dve prav dobri oceni, ki smo ju omenili, je treba ovrednotiti znotraj zgodovinskega konteksta. Ena od njiju je bila ocena pri predmetu psihologija in logika, ki ga je poučeval gospod Calixto Terés y

Garrido, škofijski duhovnik in profesor filozofije od leta 1912. Tega duhovnika se je držala avreola ugleda, o njem so namreč govorili, da je naziv profesorja pridobil pred komisijo, ki ni prav nič rada gledala talarjev. Bil je kaplan pri skupnosti Malih sester ubogih, živel pa je skupaj z materjo v skromni hišici z majhnim vrtom. Preprost, delaven in dobrodušen; dijakom je rade volje dal pozitivno oceno. Toda če je bilo v igri posebno priznanje, pa čeprav je to pomenilo zgolj oceno prav dobro, je postal strožji. Zaradi tega je zares izredno to, da je naslednje leto gospod Calixto pri izpitu iz etike in prava, predmeta šestega letnika, Jožefmariju dodelil oceno odlično s pohvalo.

Duhovnikove izjemne pedagoške sposobnosti si je naš dijak zapomnil po globoki razlagi marksizma, ki jim ga je predstavil pri neki učni uri v letu 1917/1918, pri čemer je to temo

in z njo povezane nesmisle
slušateljem približal na njim
razumljiv način.

Učitelj in učenec sta bila drug na
drugega zelo navezana. Kljub oviri
spričo starostne razlike je njun odnos
kmalu postal prijateljski. Drug
drugemu sta celo dajala nasvete, ko
je bil Jožefmarija že duhovnik. Nato
se mnogo let nista videla, dokler ni
med nekim obiskom v Logroñu
nekdanji učenec izkoristil prilike za
pogovor z gospodom Calixtom. Ob
tisti priložnosti je ostareli mož
pokazal na prostor, kjer je v razredu
sedel Jožefmarija, in mu s prikrito
ganjenostjo dejal: »Tule si sedel ti,
mali, tule si sedel ti.«^[9]

Druga prav dobra ocena pa je bila iz
fizike, ki jo je poučeval profesor
Rafael Escriche, ki je prihajal iz
Gimnazije v Mahónu. Takrat je bil v
Logroñu šele kakšni dve leti. Tudi on
je bil skop, kadar je šlo za

ocenjevanje. V zvezi z njegovimi laboratorijskimi poizkusi – zadolžen je bil tudi za kemijo – so se dijaki hudomušno spominjali, kako so med eksperimenti napeto čakali, ali se bo tekočina oborila in ali bo snov spremenila barvo ali ne. Krivično bi bilo kogarkoli obdolževati, toda dejstvo je, da se znanstvene napovedi niso vedno uresničile.^[10]_____

Gospod Rafael, sistematičen mož z veliko mero zdrave pameti, se je na začetku šolskega leta, jeseni 1917, znašel v laboratoriju, v katerem sta vladala skrajni nered in umazanija. Pripomočki so bili razmetani, omare umazane in zaprašene. Da ne bi zamudili niti dneva pouka, je učencem naročil, naj umijejo samo epruvete in predmete, ki jih bodo potrebovali, mimogrede pa naj jih na koncu očiščene odložijo na njihovo mesto. Tako je bilo po nekaj učnih urah vse čisto in pospravljeno na policah. Jožefmarija, ki je imel dar,

da je znal v sebi ohraniti tisto, kar je bilo v anekdotičnem koristnega, ni nikdar pozabil lekcije, ki jo je dobil pri tisti uri kemije. Kadar je kasneje v življenju naletel na podobne okoliščine pritiska ali nereda, je uporabil metodo gospoda Rafaela.^[11]

* * *

Odhod iz Barbastra, ki je bil za vso družino kakor boleče izkoreninjenje, je bil še posebej težaven za Jožefmarija, v katerem so se začele izrisovati poteze njegovega značaja. S trdo preizkušnjo prilagajanja novemu družbenemu okolju in novemu življenjskemu slogu sta se najprej spoprijela starša ter tako s svojim zgledom odprla pot Jožefmariju in Carmen.

Družina ni imela bližnjih sorodnikov, ki bi stalno prebivali v Logroñu, razen tistega fanta, ki je hodil v šolo k maristom. Zato si je gospod José začel iskati prijatelje s pomočjo

priložnosti, ki mu jih je nudilo njegovo delo. Tudi po zaslugi svoje izobraženosti in osebne odličnosti je kmalu razširil krog svojih znancev, ni pa mu uspelo vstopiti v družabne kroge. V Logroñu je bilo več razvedrilnih centrov – »Ateneo Riojano«, »Krožek prijateljstva«, »Katoliški krožek« –, v katere zaradi gmotnega stanja družine ni zahajal. S tem je Jožefmarija doumel, »kako pomembno je, da se s težavami soočamo v edinosti«. ^[12] Še ena lekcija, katere se je naučil od očeta.

Ko je pričel hoditi v Šolo sv. Antona, je, če sodimo po daljnem vtisu družinske prijateljice Paule Royo, »Jožefmarija bil zelo visok za svojo takratno starost – kakšnih štirinajst let – in dokaj močan. Še vedno je nosil kratke hlače: spominjam se ga v temno sivi obleki, s črnimi dokolenkami in majhno čepico. Bil je zelo čeden; zdi se mi, da ga imam še sedaj pred očmi, kakršen je bil.

Vedno je bil vesel in njegov nasmeh je bil prav nalezljiv.«^[13] Učitelji so ga kmalu začeli visoko ceniti; fant pa si je med sošolci pridobival prijatelje zaradi svoje naravne sposobnosti prilagajanja in »zaradi lojalnosti do tovarišev«.^[14]

Te vrline – velikodušnost, lojalnost in duh služenja – je gnal do skrajnosti in se v korist drugih brezumno in brez oklevanja odrekal vsemu, kar bi lahko bilo potrebno. Spričo tega se je gospa Dolores, ki ga je poznala bolje kot kdorkoli, čutila dolžno, da ga opozori, da bo veliko trpel v tem življenju, če se bo na tak način razdajal ljudem.^[15]

V teku življenja se je ob kakšni priložnosti srečal s svojimi nekdanjimi sošolci. Ko so ga zagledali, je sledil prisrčen objem in obujanje spominov na šolske dni; tako je bilo v primeru nekega tedanjega prijatelja, ki mu je

Jožefmarija potrpežljivo razlagal snov, ki je oni pri pouku ni dobro razumel.^[16]

Na dolgi rok so se uresničile materine napovedi. Življenje je fantu prineslo brezštevila razočaranja in neprijetnosti, vendar se ni Jožefmarija nikdar kesal zaradi svoje bližine do drugih niti ni skušal brzdati svoje širokosrčnosti. Leta 1971, še z grenkim priokusom zaradi nedavnega razočaranja nad nekim »prijateljem«, je zapisal: ***Zakaj je tako, da sem kljub svoji bedi običajno vedno jaz bolj prijateljski do mojih prijateljev, kot pa so ti prijatelji do mene? Gotovo zato, ker mi ta nenaklonjenost, če jo sprejemem – fiat! –, zelo dobro dene.***^[17]

Bistvo njegove nraí se z leti ni kaj dosti spreminjalo. Z neomejeno lojalnostjo in velikodušnostjo se je brez pridržkov razdajal v

prekipevanju svojega srca. Nekatera izmed prijateljstev, sklenjena z njegovimi tedanjimi gimnazijskimi tovariši, so prerasla v še tesnejše vezi z vidika večnosti, kot je bilo v primeru Isidora Zorzana.^[18] Skratka, ko leta 1918 ordinarij škofije Calahorra y la Calzada zaprosi za poročilo o Jožefmarijevem šolanju, prejme odgovor, ki je – znotraj formalne jedrnatosti – fantu v pohvalo: »Prosilec,« piše rektor logronjskega semenišča, »je v času bivanja v Logroñu hodil v tukajšnjo gimnazijo, pri čemer je bil dijakom zgled po svojem vedenju in prizadevnosti.«^[19]

↗ Naslednje poglavje

↗ Nazaj na kazalo

.....

^[1] Prim. *Dodatek VIII*.

[2] Prim. poročila v časopisu »La Rioja Ilustrada«, z dne 12. 8. 1907; in oglasi v: *Anuario ... de la Provincia de Logroño, op. cit.*

[3] Profesorji pri »Sv. Antonu« so imeli »univerzitetno izobrazbo znanstvene ali humanistične smeri«, kar menda ni bilo tako v primeru »Sv. Jožefa«. Leta 1917 je bil njegov ravnatelj Bernabé López Merino, pridruženi gimnazijski profesor.

Kar zadeva učni uspeh, gospod José v krajevnem časopisju poleti 1915 ni mogel spregledati velikih naslovov o rezultatih na gimnazijskih izpitih. Šola sv. Antona: odlična ocena s pohvalo: 61; odličnih: 128; prav dobrih: 123. Šola sv. Jožefa: odlična ocena s pohvalo: 37; odličnih: 98; prav dobrih: 88; zadostnih: 136; nezadostnih: 2 (prim. časopis »La Rioja«, z dne 3., 6. in 8. julija 1915).

Kar se tiče »laičnega« značaja, je Sv. Anton, sodeč po poročanju

novinarjev, imel tam stanujočega kaplana, ki je »v prelepi kapeli dnevno obhajal sveto mašno daritev« (prim. poročilo: *Colegio de Primera y Segunda Enseñanza de San Antonio en Logroño*, v: »Rioja Ilustrada«, Logroño 12. 8. 1907). Vendar so se razmere v šoli lahko z leti spremenile, saj Jožefmarija v neki zasebni zabeležki 17. 11. 1930 piše: ***Spominjam se, kako sem nekaj časa hodil v šolo, ki so jo vodili laiki in se je imenovala Sv. A.; toda na sv. A. so se spomnili le enkrat na leto – na njegov god –, ko so pripravili neko versko slovesnost, ki ni bila drugega kot oglaševanje in reklama za šolo*** (Zapiski, št. 105).

[4] Javier Echevarría, *Sum.* 1804.

[5] Paula Royo, *Sum.* 6298.

[6] Znan karmeličanski zgodovinar o nekdanjem samostanu pravi: »Ta hiša je bila med tistimi, ki jih je

razpustitev samostanov najbolj prizadela, saj so jo porušili in tam zgradili gimnazijo, preostanek nekdanjega posestva pa spremenili v javni park« (P. Silverio de Santa Teresa, *Historia del Carmen Descalzo*, 13. knjiga, Burgos 1946, str. 832).

^[7] Prim. *Dodatek VIII*. Junija 1916 je Jožefmarija opravljal izpite za četrti letnik, pri čemer je bil edini »neuradni« dijak, ki je dosegel takšne ocene.

Predmeti in ocene v četrtem letniku so bili naslednji:

- Književnost in pisanje: odlično (pohvala)
- Francoščina 2: odlično
- Svetovna zgodovina: prav dobro
- Algebra in trigonometrija: odlično
- Risanje 1: odlično

^[8] Prim. *Dodatek VIII*.

Predmeti in ocene v letu 1916/1917 so bili naslednji:

- Psihologija in logika: prav dobro
- Zgodovina književnosti: odlično
- Fizika: prav dobro
- Fiziologija in higiena: odlično
- Risanje 2: odlično

Prim. tudi Álvaro del Portillo, PR, str. 147.

G. Calixto je 26. septembra 1941 kot ravnatelj Gimnazije v Logroñu izdal podpisano potrdilo o Jožefmarijevih šolskih ocenah (prim. arhiv Gimnazije Práxedes Mateo Sagasta).

^[9] Javier Echevarría, *Sum*. 1819; prim. tudi Francisco Botella, *Sum*. 5612.

Msgr. Álvaro del Portillo pravi, da je imel ob neki priložnosti dolg zaseben

pogovor z g. Calixtom, med katerim je ta izrekal tolikšne pohvale človeških in krščanskih kreposti svojega nekdanjega dijaka, da ga je štel za vzor celotne gimnazije (prim. Álvaro del Portillo, PR, str. 147).

[10] Prim. *Memorias Anuales del Instituto*, kasneje natisnjeno in shranjeno v ravnateljavi pisarni v Gimnaziji Práxedes Mateo Sagasta v Logroñu; in Álvaro del Portillo, *Sum.* 99.

[11] Álvaro del Portillo, PR, str. 149. Prim. Javier Echevarría, *Sum.* 1822.

[12] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 74.

[13] Paula Royo, AGP, RHF, T-05379, str. 2.

[14] Encarnación Ortega, PM, l. 29v.

[15] Álvaro del Portillo, *Sum.* 96; prim. tudi Javier Echevarría, *Sum.* 1795.

[16] Prim. Javier Echevarría, PR, str. 79.

[17] P 4889, 19. 8. 1971.

[18] Prim. Francisco Botella, *Sum.* 5611; Juan Jiménez Vargas, PM, l. 909v.

[19] Prim. Arhiv Škofije Calahorra: odgovor na prošnjo za poročilo s strani apostolskega administratorja, naslovnega škofa Hipona (Calahorra, 8. 11. 1918).

Andrés Vázquez de Prada

© Fundación Studium

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/2-gimnazija-v-logronu/](https://opusdei.org/sl-si/article/2-gimnazija-v-logronu/) (31.
Mar. 2026)